

SİSTEMATİK DERLEME: PROGRAM UYGULAMALARI VE MAKALE ÖRNEKLERİ

Seda YILMAZ SEMERCİ¹

Ali SAĞLIK²

Bu Üniteye Neler Öğreneceksiniz?

Bu üniteyi tamamladıktan sonra; sistematik derleme yapabilir ve mevcut bir sistematik derlemeyi bilimsel olarak değerlendirebilirsiniz.

GRADEpro GDT ve PRISMA gibi uygulamaları kullanarak sistematik derlemede kanıt kalitesini değerlendirebilirsiniz.

Hedefler

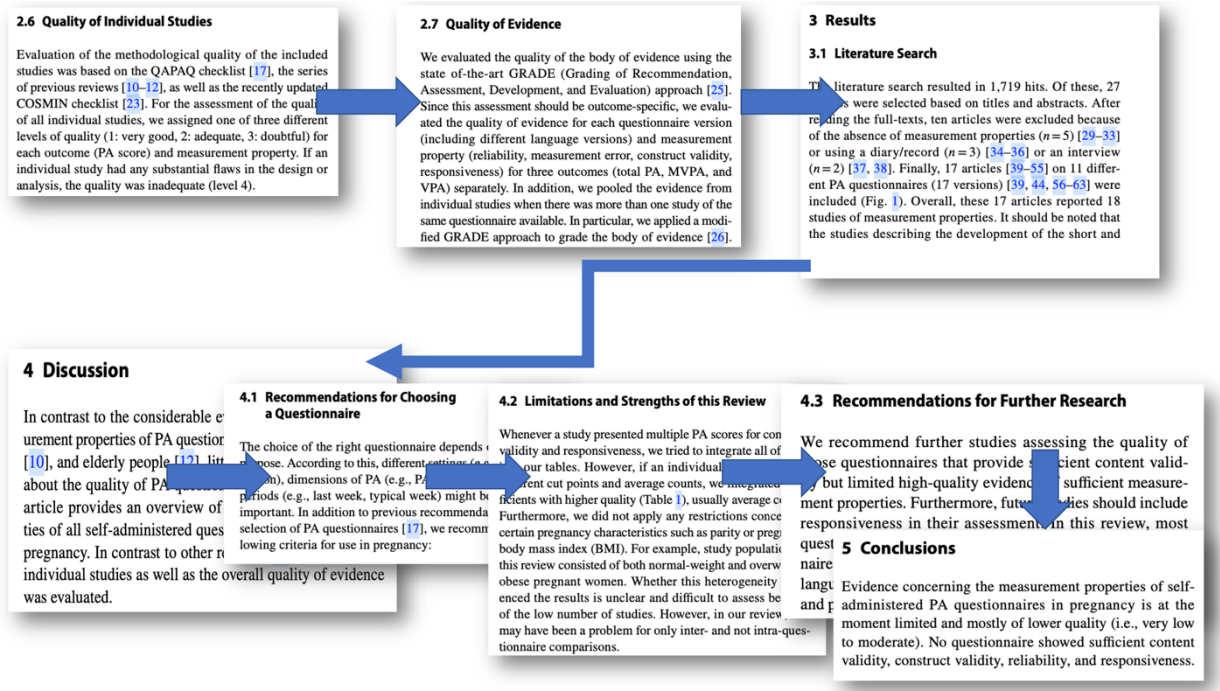
- Sistematik derleme amaçlı uygun araştırma sorusu belirlenmesi, literatür taranması ve derleme güvenilirliğinin değerlendirilmesi,
- Sistematik derleme raporlama, sunma.
- Sistematik derlemelerin yorumlanması ve değerlendirilmesi.

Geçtiğimiz yüzyılın özellikle son çeyreğinde gelişen teknoloji ve değişen dünya koşullarına paralel olarak bilimsel çalışmalar hiç olmadığı kadar hız kazanmış ve artmıştır. Gücünü bilimsel çalışmalardan alan kanıta dayalı tıp uygulamaları ile hastalıkların tanı ve tedavisi için en başarılı, etkili ve güncel yollar seçilmektedir. Kanıta dayalı uygulamalar ile artan tanı ve tedavi başarısı bilimsel verilerin doğru ve akılcı kullanılması ile sağlanmaktadır.

Hızla değişen ve artan bu çalışmalardan elde edilen verilerin aynı hızla değerlendirilmesi, yorumlanması ve klinik karar aşamasında yerini alması da üstün çaba ve zaman gerektirmektedir. Bu noktada pek çok geçerli bilimsel verinin bir arada belli bir sistemle değerlendirilip harmanlandığı sistematik derleme ve meta-analizler araştırmacılar için kayda değer bilgi ve zaman kaynaklarıdır. Yanı sıra sağladıkları verilerin güvenilirliği nedeni ile kanıt piramidinde en üst düzeyde yer almaktadır (Şekil 1).

¹ Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Kanuni Sultan Süleyman EAH, sedayilmazsemerci@gmail.com

² Dr. Öğr.Üyesi, İstinye Üniversitesi, alisaglik83@hotmail.com

Şekil 16. Örnek sistematik derlemede kalite ve güvenilirliğin değerlendirilmesi, sonuçlar, tartışma ve sonuç ana ve alt başlıkları sıralaması

KAYNAKLAR

- Andrews, J. C., Schünemann, H. J., Oxman, A. D., Pottie, K., Meerpohl, J. J., Coello, P. A., Rind, D., Montori, V. M., Brito, J. P., Norris, S., Elbarbary, M., Post, P., Nasser, M., Shukla, V., Jaeschke, R., Brozek, J., Djulbegovic, B., & Guyatt, G. (2013). GRADE guidelines: 15. Going from evidence to recommendation—determinants of a recommendation's direction and strength. *Journal of Clinical Epidemiology*, 66(7), 726–735. <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2013.02.003>
- Aygin, D., & Cengiz, H. (2018). Life quality of patients who underwent breast reconstruction after prophylactic mastectomy: systematic review. *Breast Cancer*, 25(5), 497–505. <https://doi.org/10.1007/s12282-018-0862-8>
- Counsell, C. (1997). Formulating Questions and Locating Primary Studies for Inclusion in Systematic Reviews. *Annals of Internal Medicine*, 127(5), 380. <https://doi.org/10.7326/0003-4819-127-5-199709010-00008>
- CRD, The PROSPERO Advisory Group, & funded by National Institute for Health Research (NIHR). (n.d.). <https://www.crd.york.ac.uk/PROSPERO/>. Retrieved August 24, 2022, from <https://www.crd.york.ac.uk/PROSPERO/>
- Eden, J., Levit, L., Berg, A., & Morton, S. (Eds.). (2011). *Finding What Works in Health Care*. National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/13059>
- Haddaway, N. R., Page, M. J., Pritchard, C. C., & McGuinness, L. A. (2022). PRISMA2020: An R package and Shiny app for producing PRISMA 2020-compliant flow diagrams, with interactivity for optimised digital transparency and Open Synthesis. *Campbell Systematic Reviews*, 18(2). <https://doi.org/10.1002/cl2.1230>
- Higgins JPT, Thomas J, Chandler J, Cumpston M, Li T, Page MJ, & Welch VA (Eds.). (2022). *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions version 6.3*.
- Kirkham, J. J., Altman, D. G., & Williamson, P. R. (2010). Bias Due to Changes in Specified Outcomes during the Systematic Review Process. *PLoS ONE*, 5(3), e9810. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0009810>
- Kranke, P. (2010). Evidence-based practice: how to perform and use systematic reviews for clinical decision-making. *European Journal of Anaesthesiology*, 27(9), 763–772. <https://doi.org/10.1097/EJA.0b013e32833a560a>
- Laitin, D. D., Miguel, E., Alrababa'h, A., Bogdanoski, A., Grant, S., Hoerberling, K., Hyunjung Mo, C., Moore, D. A., Vazire, S., Weinstein, J., & Williamson, S. (2021). Reporting all results efficiently: A RARE proposal to open up the file drawer. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(52). <https://doi.org/10.1073/pnas.2106178118>

11. Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
12. Page, M. J., Moher, D., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., ... McKenzie, J. E. (2021). PRISMA 2020 explanation and elaboration: updated guidance and exemplars for reporting systematic reviews. *BMJ*, n160. <https://doi.org/10.1136/bmj.n160>
13. Prinsen, C. A. C., Mokkink, L. B., Bouter, L. M., Alonso, J., Patrick, D. L., de Vet, H. C. W., & Terwee, C. B. (2018). COSMIN guideline for systematic reviews of patient-reported outcome measures. *Quality of Life Research*, 27(5), 1147–1157. <https://doi.org/10.1007/s11136-018-1798-3>
14. Sattler, M. C., Jaunig, J., Watson, E. D., van Poppel, M. N. M., Mokkink, L. B., Terwee, C. B., & Dietz, P. (2018). Physical Activity Questionnaires for Pregnancy: A Systematic Review of Measurement Properties. *Sports Medicine*, 48(10), 2317–2346. <https://doi.org/10.1007/s40279-018-0961-x>
15. Terwee, C. B., Mokkink, L. B., van Poppel, M. N. M., Chinapaw, M. J. M., van Mechelen, W., & de Vet, H. C. W. (2010). Qualitative Attributes and Measurement Properties of Physical Activity Questionnaires. *Sports Medicine*, 40(7), 525–537. <https://doi.org/10.2165/11531370-000000000-00000>